שיעור 1: התקציב שלי – דמי כיס בשלוש קופות

נושא: התקציב שלי: לחסוך, להוציא, לתת · **מיומנות מרכזית:** תכנון תקציב מאוזן · **כלי עבודה מרכזי:** טבלת תקציב (הכנסות / הוצאות) · 45 דקות

עיגון: מולדת, חברה ואזרחות כיתות ב'–ד' – "תקציב הוצאות והכנסות" ו"התקציב שלי" (על הגובה), "שחק אותה צרכן" לכיתה ד' (משרד החינוך); מתמטיקה ד'–ו' – אוגדן "חינוך פיננסי ומתמטיקה".

מטרות

- התלמידים יבחינו בין הכנסה להוצאה.
- התלמידים יבנו תקציב חודשי לדמי כיס ויבדקו שהוא מאוזן.
- התלמידים יחלקו כסף לשלוש מטרות: לחסוך, להוציא, לתת.

חומרים: טבלת תקציב (מהדף להדפסה), שלוש כוסות מסומנות, מטבעות מצוירים, מחשבון.

מהלך

זמן	שלב	מה עושים
7 דק'	**פתיחה**	סרטון "מה זו עבודה?" (הילימוד). שאלה: מאיפה מגיע הכסף של המשפחה, ולאן הוא הולך?
12 דק'	**התנסות**	בקבוצות: מקבלים "דמי כיס" של 60 ₪ לחודש וכרטיסי הוצאות (מתנה לחבר, ארטיק, חוברת, חיסכון לאופניים...). מחליטים מה נכנס לתקציב.
10 דק'	**המשגה**	תקציב = תוכנית לכסף. מאוזן: ההוצאות + החיסכון + הנתינה = ההכנסה. אם ההוצאות גדולות מההכנסה – יש "גירעון" וצריך לוותר על משהו.
11 דק'	**יישום**	בסימולטור "מתכננים דמי כיס": מחלקים את הכסף לשלוש קופות ומתמודדים עם אירועים בחודש. ממלאים את טבלת התקציב בדף העבודה.
5 דק'	**סיכום**	רפלקציה: על מה היה לי הכי קשה לוותר? איזה חלק מהכסף שמתי בחיסכון ולמה?

התאמה: תמיכה: תקציב של 30 ₪ ו־4 כרטיסים. העשרה: לחשב איזה חלק מהתקציב (חצי, רבע, עשירית) הולך לכל קופה.

מדד הצלחה: התלמיד בונה תקציב מאוזן ומנמק לפחות שתי החלטות.

🎯 **העיקרון הפדגוגי בשיעור:** אחריות אישית – כל תלמיד בונה תקציב מאוזן לדמי הכיס שלו ומחליט כמה לחסוך וכמה לתת. חקר רב תחומי – מתמטיקה (שברים ותקציב), מורשת (צדקה ומעשר), מולדת (תקציב) ותכנון קופה בחדר ה-STEM. מעורבות חברתית וסביבתית – תכנון פעולת נתינה של הכיתה לקהילה – בכסף, בזמן או בחפצים.

שיעור 2: נתינה ושיתוף – צדקה בקהילה שלנו

נושא: התקציב שלי: לחסוך, להוציא, לתת · **מיומנות מרכזית:** קבלת החלטה ערכית · **כלי עבודה מרכזי:** קופת צדקה כיתתית + דף "שמונה מעלות" · 45 דקות

עיגון: מולדת, חברה ואזרחות כיתות ב׳–ד׳ – "תקציב הוצאות והכנסות" ו"התקציב שלי" (על הגובה), "שחק אותה צרכן" לכיתה ד׳ (משרד החינוך); מתמטיקה ד׳–ו׳ – אוגדן "חינוך פיננסי ומתמטיקה".

מטרות

- התלמידים יכירו את מצוות הצדקה ואת רעיון המעשר ("עשר תעשר", דברים יד, כב).
- התלמידים יכירו את "שמונה מעלות בצדקה" של הרמב"ם.
- התלמידים יתכננו פעולת נתינה של הכיתה – בכסף, בזמן או בחפצים.

חומרים: קופת צדקה, כרטיסי "שמונה המעלות" בניסוח פשוט, דף תכנון.

מהלך

זמן	שלב	מה עושים
5 דק׳	**פתיחה**	שאלה: האם אפשר לתת גם בלי כסף? נשער אילו סוגי נתינה יש.
12 דק׳	**התנסות**	בקבוצות: מסדרים את כרטיסי "שמונה המעלות" מהנמוכה לגבוהה, ומשווים לסדר של הרמב"ם.
10 דק׳	**המשגה**	לפי הרמב"ם, המעלה הגבוהה ביותר היא לעזור לאדם להסתדר בעצמו (הלוואה, שותפות או עבודה). גם תרומת זמן וחפצים היא נתינה. אפשר להקדיש חלק קבוע מדמי הכיס, למשל עשירית.
13 דק׳	**יישום**	מתכננים פעולת נתינה כיתתית: מה, למי, מתי ואיך נדע שעזרנו.
5 דק׳	**סיכום**	כל תלמיד כותב: "אני יכול לתת ___".

התאמה: תמיכה: 4 מעלות בלבד. העשרה: לחשב כמה זה עשירית מ־60 ₪, מ־45 ₪ ומ־100 ₪.

מדד הצלחה: התלמיד מסביר את המעלה הגבוהה ומציע פעולת נתינה אחת.

🎯 **העיקרון הפדגוגי בשיעור:** אחריות אישית – כל תלמיד בונה תקציב מאוזן לדמי הכיס שלו ומחליט כמה לחסוך וכמה לתת. חקר רב תחומי – מתמטיקה (שברים ותקציב), מורשת (צדקה ומעשר), מולדת (תקציב) ותכנון קופה בחדר ה-STEM. מעורבות חברתית וסביבתית – תכנון פעולת נתינה של הכיתה לקהילה – בכסף, בזמן או בחפצים.

תשובות למורה – כיתה ד׳

דף העבודה

1. כל חלוקה שסכומה 60 ₪.
2. תשובה פתוחה; הסכום שנבחר לא גדול מקופת ההוצאות.
3. 6 ₪, 4.50 ₪, 10 ₪, 8 ₪.
4. לעזור לאדם להסתדר בעצמו – מתנה, הלוואה, שותפות או מציאת עבודה.

משימות פתוחות ורפלקציה – אין תשובה אחת.

השאלון באתר

1. מה זו הכנסה? – **כסף שנכנס אליי**
2. יש לי 60 ₪. חסכתי 20 ונתתי 6. כמה נשאר להוציא? – **34 ₪**
3. מתי תקציב מאוזן? – **כשהכסף שתוכנן שווה להכנסה**
4. כמה זה עשירית מ־60 ₪? – **6 ₪**
5. לפי הרמב"ם, מה המעלה הגבוהה בצדקה? – **לעזור לאדם להסתדר בעצמו**

🛠️ STEM

קופת "לחסוך – להוציא – לתת": מתכננים קופה עם שלושה תאים ושלושה חריצים. מודדים, משרטטים פריסה, גוזרים במכונת החיתוך, ובודקים: האם קל להוציא כסף רק מתא אחד?

בטיחות: מכונת החיתוך והמדפסת – רק בהשגחת מבוגר.

🎬 סרטון

הילימוד – כלכלה לילדים, פרק 3: מה זו עבודה? – HiliMood – הילימוד (YouTube): https://www.youtube.com/watch?v=EKP_T2IUXp0

מקורות

- חינוך פיננסי – מולדת, חברה ואזרחות יסודי, משרד החינוך: https://pop.education.gov.il/tchumey_daat/moledet_hevra_ezrahut/yesodi/noseem_nilmadim/hinuch_pinansi
- חינוך פיננסי יסודי – מרחב פדגוגי, משרד החינוך: https://pop.education.gov.il/tchumey_daat/financial-education/junior-high/enrichment/financial-education-elementary/
- חינוך פיננסי – מתמטיקה לתלמידי יסודי, משרד החינוך (צרכנות נבונה, "עושים חשבון להגינות"): https://pop.education.gov.il/tchumey_daat/matmatika/yesodi/oraat-math/hinuh-financi/
- פעמונים – חינוך פיננסי בבתי הספר: https://www.paamonim.org/he/financial_education/